

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม จนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมเศรษฐกิจ (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 7) นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 3)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ให้ผู้เรียนภาษาไทยจะต้องมีทักษะการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ทักษะได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยการอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้ ประสาทการณ์ ส่วนการพูด การเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ได้รวดเร็ว ทักษะเหล่านี้ได้แก่ ทักษะด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และหลักเกณฑ์ทางภาษา (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 2)

ปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนยังมีปัญหา โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งยังไม่เข้าใจการเรียนรู้ทักษะทางภาษา ทำให้อ่านหนังสือไม่คล่อง เขียนไม่ถูกต้อง ฟังไม่เข้าใจ และพูดไม่ถูกต้อง ดังนั้นวิธีการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีโอกาสฝึกย้ำซ้ำทวนอยู่บ่อย ๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกสะกดคำ และการฝึกแจกลูก ซึ่งจะต้องทำให้นักเรียนจำได้ ฟังเข้าใจ พูด อ่าน และเขียน ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว จากการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยใน โรงเรียนประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ค่อนข้างต่ำ สมรรถภาพมีปัญหา ได้แก่ ทักษะ การอ่าน การเขียน ปัญหาการใช้ภาษาไทย ได้แก่ การอ่านออกเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และคำควบกล้ำไม่ได้ การใช้คำไม่ถูกต้อง (กรมวิชาการ, 2536, หน้า 6)

ปัญหาหรืออุปสรรคในการอ่านออกเสียงควบกล้ำไม่ชัดเจน เกี่ยวกับการออกเสียงคำที่มี พยัญชนะ ร ล ควบกล้ำไม่ชัดว่ามีสาเหตุ หลายสาเหตุ เช่นการเอาอย่างการพูดที่ผิด ซึ่งพบในลูก คนไทยเชื้อสายจีน ส่วนใหญ่จะเอาอย่างการพูดของบิดามารดาของตนที่พูดภาษาไทยไม่ชัดเจน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือการพูดคำควบกล้ำ และคำที่มี ร ล เด็กเอาอย่างเด็ก ลูกคนไทยบางคนชอบ เอาอย่างเพื่อนๆ ที่เป็นลูกคนไทยเชื้อสายจีนที่พูดไม่ชัด หรืออาจจะมาจากอวัยวะที่ใช้ในการออก เสียง เช่นถ้าริมฝีปากแห้ง เด็กจะไม่สามารถออกเสียงตัวพยัญชนะเป็นต้นว่า ป พ ว ได้ถูกต้องอัน จะทำให้ออกเสียงคำควบกล้ำไม่ชัด ลิ้นแข็งหรือมีขนาดเล็กไป ใหญ่ไป หรือสั้นกว่าปกติ ย่อมทำให้ สามารถออกเสียง ก ข ค ร ฯลฯ ได้ไม่ถนัด ฟันหน้า เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นใน การช่วยกักลมใน การออกเสียง ถ้าฟันเสีย เช่น แมงกินฟัน ฟันเขยิบ หรือฟันห่าง จะทำให้ออกเสียงได้ไม่ดี และที่สำคัญเกิดจากครูประถมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วางรากฐานการอ่าน ออกเสียงไว้ไม่ดีไม่ชัดเจน พยุง ญาณ โภมุต (2510, หน้า 24-26 อ้างใน เตียงทอง จันทร์เจริญ, 2553, หน้า 39)

จากปัญหาและสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการอ่านพยัญชนะต้น ร ล และคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ในการเรียนการสอน พยัญชนะต้น ร ล และคำควบกล้ำ เพื่อฝึกทักษะในการอ่านคำจึงควรฝึกบ่อย ๆ ครูควรหาแบบฝึก อ่านเพิ่มเติมหรือสื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนฝึกอย่างเพียงพอ (สนิท สัตโยภาส, 2532, หน้า 92)

ในการแก้ไขปัญหาการอ่านออกเสียงจำเป็นจะต้องอาศัยเทคนิควิธีเฉพาะผู้ศึกษาค้นคว้า เลือกใช้หลักและวิธีการเฉพาะที่ใช้ในการแก้ปัญหาคำพูดภาษาไทยไม่ชัดของครู ดังนี้

(1) วิธีแสดงตำแหน่งที่เกิดเสียง (phonetic placement method) วิธีนี้ครูให้เด็กสังเกต การออกเสียงของครูว่า ขณะที่ครูออกเสียงนั้นลิ้นของครูแตะไว้ที่จุดใด ทำรูปปากอย่างไร เช่นถ้า ออกเสียงพยัญชนะ ร ปลายลิ้นจะแตะที่ปุ่มเหงือก ถ้าออกเสียงสระ อู ปากจะเป็นรูปห่อกลมเมื่อเด็ก สังเกตวิธีออกเสียงของครูจึงให้เด็กออกเสียงตาม ครูคอยสังเกตและแก้ไข

(2) วิธีเร้าและตอบสนอง (stimulus-response method) วิธีนี้ครูออกเสียงให้เด็กฟัง และให้เด็กสังเกตวิธีออกเสียงของครูแล้วจึงให้เด็กออกเสียงนั้น ถ้าเด็กออกไม่ถูกครูจะแก้ไขและให้ฝึกพูดใหม่จนคล่อง ครูให้กำลังใจนักเรียนโดยการยกย่องชมเชย

(3) วิธีสะท้อนกลับ (feedback technique) วิธีนี้ครูผู้ฝึกจะให้เด็กได้ฟังเสียงของตนเองโดยการบันทึกเสียงไว้ให้ฟังภายหลัง หรือให้ฟังเสียงของตนเองในเวลาที่ออกเสียงนั้นอาจทำได้ง่ายๆ โดยการใช้นิ้วมือป้องปากและหูไว้ในขณะออกเสียง ซึ่งทำให้ได้ยินเสียงของตนเองชัดเจน

(4) วิธีใช้อุปกรณ์ประกอบการฝึก (practice materials) วิธีนี้ครูหรือผู้ฝึกจะใช้ อุปกรณ์ต่างๆประกอบกิจกรรมการฝึก เช่น สื่อ CAI บัตรคำ บัตรภาพ แผนภูมิ วัสดุจำลอง หุ่นมือ เกม ซึ่งจะทำให้ได้รับผลดีในการแก้ไข โดยเฉพาะเด็กประณวิธิดำเนินการแก้ไขการออกเสียง

จากที่กล่าวมาปัญหาและวิธีการดังกล่าว สามารถใช้สื่อ CAI มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นสื่อในการเสนอเนื้อหา เรื่องราว เพื่อการสอนหรือทบทวน การทำแบบฝึกหัด เกมการศึกษา สถานการณ์จำลอง การสาธิต และการทดสอบวัดผลเป็นต้น ซึ่งการเรียนนั้นมีการโต้ตอบกัน ตลอดเวลา ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง สามารถที่จะแสดงผลลัพธ์บางประการให้ผู้เรียนได้ดู ผู้เรียนจะรู้สึกว่ามันตื่นเต้นเร้าใจ อยากรู้ ทำให้เกิดการ เรียนรู้อย่างสนุกสนาน (ชิน ภู่วรรณ, 2546, หน้า 7) เช่นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ CAI เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ผสมผสานกันอย่างเป็นระบบแบบแผน

โปรแกรม Swish max เป็นโปรแกรมที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบ flash animation, flash presentation, web multimedia โดยการสร้างเว็บ ในรูปแบบของการ เคลื่อนไหว (animation) พร้อมเสียงประกอบเพื่อเพิ่มความสนใจ นอกจากนี้ Swish max สามารถ สร้าง effect แปลกใหม่ให้กับตัวอักษร ภาพ กราฟิก มากกว่า 230 แต่ด้วยลักษณะการใช้งานของ Swish max มีความง่ายกว่ามาก ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการสร้างสื่อมากนัก แต่เป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ทั่วไปก็สามารถใช้งานได้ ด้วยความสะดวก เข้าถึงความ ต้องการของผู้ใช้ได้ง่ายเพราะฉะนั้นในการผลิตสื่อผู้วิจัยจึงเลือกใช้โปรแกรม Swish max เพื่อใช้ในการนำเสนองานในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสามารถสร้าง และจัดเก็บ แบบทดสอบแบบต่างๆ ทั้งแบบเติมคำ และแบบจับคู่ ทำให้การสร้างบทเรียนทำได้ง่าย สมบูรณ์ และสามารถทำงานร่วมกันกับแอปพลิเคชันอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็น และประโยชน์ของการพัฒนาสื่อ CAI จึงได้พัฒนาสื่อ CAI ชุด บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI เรื่อง คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นมาเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการสอนภาษาไทย

คำถามของการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ เรื่องคำควบกล้ำ มีคุณภาพในระดับดีมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านต่อไปนี้หรือไม่
 - 1.1 ด้านเนื้อหา
 - 1.2 ด้านเทคโนโลยี
2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำควบกล้ำ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่ดังนี้
 - 2.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 80
 - 2.2 ประสิทธิภาพของผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 80
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียนหรือไม่
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก่อนเรียนเรียนสูงกว่าหลังเรียนหรือไม่
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้โดยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องคำควบกล้ำ สูงกว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีปกติหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ เรื่อง คำควบกล้ำ มีคุณภาพในระดับดีมากรายด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านเนื้อหา
 - 1.2 ด้านเทคโนโลยี
2. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ เรื่องคำควบกล้ำมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้
 - 2.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 80
 - 2.2 ประสิทธิภาพของผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 80

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติก่อนเรียนและหลังเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้โดยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องคำควบกล้ำ กับกลุ่มที่เรียนรู้โดยวิธีปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้โดย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน สูงกว่าการเรียนรู้แบบกลุ่มปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 210 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ห้องละจำนวน 35 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 ชุด

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

ตัวแปรต้น ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI เรื่องคำควบกล้ำ

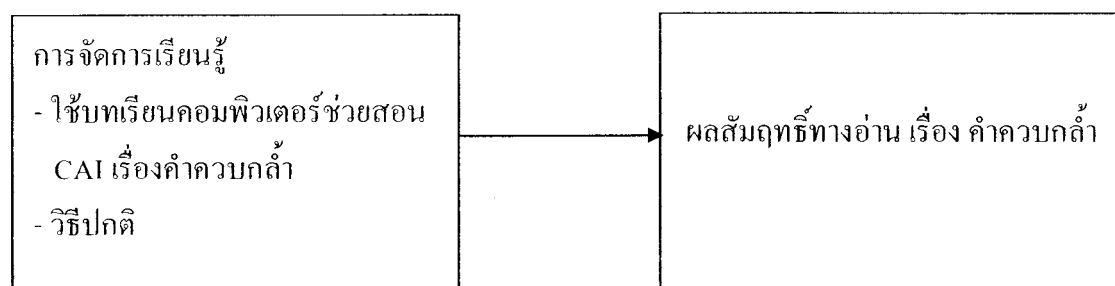
ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เรื่อง คำควบกล้ำ

4. ระยะเวลาดำเนินการ

ในการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI เรื่อง คำควบกล้ำ เพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอน ในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีระยะเวลาดำเนินการตามขั้นตอนระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมถึงเวลาที่ใช้ในการทดสอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษารายงานในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ นักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านคำควบกล้ำ ซึ่งจะ เป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการทำวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI หมายถึง สื่อการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ ใช้ฝึกเสริมทักษะด้านการอ่านคำควบกล้ำ ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น จำนวน 4 ชุด ได้แก่ คำควบกล้ำ ร, คำควบกล้ำ ล, คำควบกล้ำ ว, และคำควบกล้ำ ไม่แท้

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน หมายถึง ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นค่า คะแนนที่นักเรียนอ่านได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านใน เรื่อง คำควบกล้ำ

ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง คุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI เรื่อง คำควบกล้ำ เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกอ่านแล้ว สามารถทำแบบทดสอบการอ่านระหว่างเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งหาได้จากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบการอ่าน แล้วได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งหาได้จาก ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียน ได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2555

ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ครูผู้สอนที่สนใจในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่น